

אפשר להשביח קרקע על־ידי טיפול נכון

הקרקעות מסוג נמוך יותר לסוג גבוה ול-
שבחו, מן התחתית אל הפיסגה.

בעולם סה"כ 13,075 מיליוני הקטר
(הקטר הוא 10 דונם). ב־25 השנים ה-
אחרונות, מאז שנת 1960 (מבט אל מפת
העולם), הקרקע המעובדת נמצאת בגי-
דול מ־1334 מיליוני הקטר ב־1960, ל-
1452 מיליוני הקטר ב־1980. תוספת זו
באה על חשבון המרעה הטבעי ושטחי
היערות, ואכן רואים, כי שטח המרעה
ירד במידה מסויימת, והיערות הצטמקו
מ־4133 מיליוני הקטר ל־4100. זה מלמד
אותנו שנלקחת קרקע שתנאיה הטבעיים
אינם מן המשובחים, ומשבחים אותה ע"י
טיפול נכון.

אנו מתייחסים לקרקע לפי שלושה ש:

שימוש = קביעת ייעוד הקרקע הנכון.

שימור = מניעת סחף.

שיפור ופיתוח = טיפוח וטיפול ב-

קרקע.

הקרקע, לכאורה, הינה דומם, אך יש
בה חיים. הקרקע הינה גורם ייצור שאינו
מתבלה, כמו מחצב. תמיד צריך לזכור,
כי הקרקע ניתנת לשיפור ותמיד מחייבת
טיפול. כל חקלאי למד מנסיונו, כי עליו
לקבוע יעוד מתאים לאדמה אשר ברשותו,
והדרך לכך היא עיבוד נכון, דישון ומח-
זור זרעים. עוד בספר בראשית נצטוונו:
„וינחהו בגן עדן לעובדה ולשמרה“.

כמות הקרקע לגפש הולכת וקטנה, כי
האוכלוסיה הולכת וגדלה (קרקע מעובדת
לגפש בישראל, כמו בסין, דונם אחד
בלבד). כמות הקרקע החקלאית איננה
גדלה בקצב מקביל, בעוד החקלאות נתו-

„ורוש את אדמת הקודש“

והיית לה פוכן נאמן.

למען שמור על אוצרותיה

ואת פריונה לדור־דור.

ונצרת את שרך מסחף,

את עיינות מימד מחורב

ואת יערותיך משממה,

זלא תכלה את ירק גבעותיך

למען ייטב לבניך ולבני בניך

עד עולם.

והיה כי תמעל מעל בארצך,

ונשממה ארצך ולא תוסיף יכולה,

כי תהיה האדמה נחושת תחתך

וברזל תחת רגליך,

ואכלו בניך להם צר ומים לחץ,

עד אוברם מעל פני האדמה“.

צוו זה — מצוות שימור קרקע —

מעין דיבר י"א לעובדי אדמה בישראל,

הוסיף לעשרת הדיברות פרופ' לאודר-

מילק, מגלה מקורות המים לידידיו ב-

ארץ.

מקובל, אמר הוא, להבחין שמונה סוגי

קרקע לפי טיבם — מסוג ראשון שהוא

טוב לכל גדול ועוד שלושה סוגים ה-

מסתעפים ממנו וכשרים לעיבוד חלקי,

ועל פני הסוג החמישי שהוא טוב ל-

מרעה, וששי ושביעי — שהם מרעה וגם

ייעור וייצור עץ. ועד לשמיני שהן אדמות

מבותרות שאינן לשימוש.

אין אדמה קפואה ללא תקנה בסיווגה

מן הטבע. אין להשלים עם מצב קיים,

אנחנו נמצאים למדים לאחר נסיון גדול

של הכשרת קרקע בארץ ובעולם, שב-

השקעה נכונה של עבודה אפשרר להסב

נה במשבר גדול של עודפים. בארצות הברית 10 דונם, בברית ה' מועצות 8.7 דונם, בישראל כמו בסין, דונם בלבד, והשאלה הינה כיצד נייצר מספיק מזון לאוכלוסייה כולה, גם מהדונם האחד הזה לנפש.

יצואן המזון הגדול ביותר בעולם הוא ארה"ב, והיא מייצאת גם למדינות שיש באפשרותן ליצור אך אינן מסוגלות בגלל טכנולוגיה ירודה או מחסור באמצעים, או למדינות שאין להן די אדמה לנפש ליצור.

העולם המערבי מבסס את הזנתו על הצמח ועל בעלי החיים. במערב המזון מבעלי החיים הוא רב מאוד. אורח אוס-טרלי, למשל, אוכל 100 ק"ג בשר לשנה.

לעומת זאת העולם העני, במזרח, נזון מהצומח: יצור מזון מן החי מהווה בזבוז אדיר של מקורות מזון. כשמפטמים עגל צריך להשקיע 8-6 ק"ג של גרעינים — שעורה, סורגוס, תירס, על מנת לייצר ק"ג בשר. בעוד שק"ג גרעינים מכיל הרבה יותר קלוריות מאשר ב"ג 1 ק"ג בשר. לא בכדי בסין אוכלים ארוז. יש פער גדול מאוד בין סוגי ההזנה.

אנחנו מייבאים גרעינים ומזון בסיסי ומייצאים פרחים, תפוזים, עגבניות, ירקות אחרים ופירות, שהם מוצרים שאינם בסיסיים אלא מוצרי טעם ומוצרי מותרות.

אם כל העולם יעבור להזנה מן בעלי חיים תיווצר בעיה אמיתית של יצור מזון. כל עוד רוב העולם מתבסס על גרעינים נשמר שקט וביטחה ביצור מזון. בישראל שימושי הקרקע ב-21 מיליון דונם בתחומי הקו הירוק הינם:

לעיבוד חקלאי מעל 4 מיליון (בהשקיה ובעל), מרעה כדי 2 מיליון, פוטנציאל ליצור עד 2 מיליון דונם: שמורות טבע וגנים לאומיים כ-11.5 מיליון דונם, שט-

חי אימונים צבאיים ואחרים, שטחים בנויים כ-0.8, מתקנים הנדסיים (תשמל, טלפון, כבישים וכו') ושטחי ביניים 1: מיליון דונם. שטח היער הולך וגדל. שטח חי המרעה אף הם תולכים וגדלים, וזאת על חשבון שטחים מונוחים. השטח המ-נוצל דוחק את גבול המדבר, דרומה ו-מזרחה.

אלה הם היעדים הקיימים. אם נשכיל לפרוץ את הקיים ואת המורגל בחקל-אותנו, ולפתח את היצור לסל-ייצוא מגוון מן הקיים, מרוכז יותר, חדשני ותובע פחות נפה, וקרוי בלשון מומחים „ייצוא במזוודה“, כמו זרעים וחומרי ריבוי (ואף שתילים); אם, כאמור, נפנה כולנו בכיוון זה — נקדים לצאת מן ה-משבר ונבטיח יציבות בשווקים. הקרקע מוכנה לאתגר החדש, אך זה נושא בפני עצמו, ולדעתי, לא נוכל לדחות לזמן ארוך את הצנתו למחקר ולביצוע.

לרשות החקלאים שטחים רבים המנו-קזים להפליא, מושבחים, מעובדים מיכ-גית ומניבים יבולים יפים, ואין אנו מז-ניחים מחקר ויישום שיטות להשבתת הקרקע.

במכוון וולקני נעשו מחקרים על שימוש במים מלוחים לחקלאות, על שיטות ל-גימום הקרקע — יצירת גומות באופן מיכני על מנת שכל טיפת גשם תחדור לקרקע ולא תאבד או תסחף ואף תסחוף עמה אדמה. יישור קרקע חולית, הסדרת ניקוז, הכשרת קרקע בהר — יצרו מצב בו אנו יכולים לומר כמעט ללא היסוס, כי אפשר לעבד קרקע מתי שצריך ולא מתי שאפשר, ולייצר גידולים ברמה גבוהה. יש מקום לכל יעודי הקרקע ה-נחוצים.

אכן, מישגה הוא שטעינו ביעוד לאו-מי: את הקרקעות הטובות בשפלה יעדנו